

Terugblik op 2022

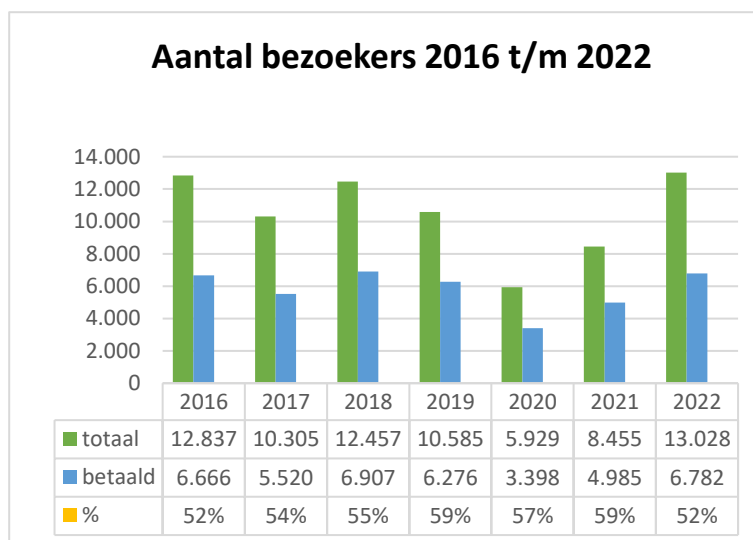
Dat de samenleving na de Coronaperiode niet zomaar zou terugkeren naar het 'oude normaal' was te verwachten, maar dat we dit jaar te dealen zouden hebben met de ongekende ontwikkelingen in samenleving en natuur met alle onzekerheid, zorg en narigheid voor mens en natuur, had niemand voorzien. Toch werd 2022, het 7^e lustrumjaar, voor Arboretum Oudenbosch een goed jaar met mooie resultaten.

Bezoek

Onze gastheren en -vrouwen ontvingen dit jaar 13.028 bezoekers. Dat is iets ruim meer dan het gemiddelde van de vijf jaren voorafgaand aan de coronatijd. Fijn dat weer zoveel mensen genoten van de tuin. Mede vanwege het massale binnenlands toerisme leverde de maand juli met 1808 bezoekers zelfs een maandrecord op. De exposities, concerten, kindermiddagen, plantenbeurs, scholenbezoek en rondleidingen trokken als vanouds gemiddeld genomen weer veel

belangstelling. De beurs op 1 mei werd met vierentwintig standhouders en 824 bezoekers weer een geweldig succes. Al deze activiteiten en de lage entreeprijs maakten een bezoek extra aantrekkelijk. Vluchtelingen uit Oekraïne hadden zelfs gratis toegang.

De grafiek met tabel laat zien hoe het bezoekersaantal zich in de afgelopen jaren ontwikkelde. Het stijgende aantal 'betalende' bezoekers gecombineerd met het aantal boekingen via de Ticketshop van Visit Halderberge (340) wijst op een toenemend aantal toeristen dat de tuin bezoekt.

Evenementen

De exposities in het kader van 'exposeren in 't groen', zoals 'Bomen over kunst' van kunstcollectief WEIJ en de bijzondere beeldtentoonstelling in de tuin van Roeland Hoefsloot, genoten veel belangstelling.

De concertagenda van 'muziek in 't groen' was goedgevuld met optredens van de Markmakers, jeugdorkest EigenwijsZ van Gastels Fanfare, ARquatic, Mimanski, Exclusief, Ut Zooyque en de Velletrekkers.

Nieuw en direct een groot succes was het initiatief "Bewegen voor ouderen in het Arboretum" van de Kruisvereniging Oudenbosch. Elke dinsdagmiddag verzamelt een grote groep senioren in de tuin om onder deskundige leiding een uurtje te bewegen. Vanwege het enthousiasme onder de deelnemers gaat dit nu ook in de winter door.

De werkgroep 'Bezinnen in 't groen' verzorgde enkele goed bezochte themabijeenkomsten op zondagochtend. Voor de Oekraïense vluchtelingen die in Oudenbosch verblijven, werd een aparte yoga-ochtend geregeld. Monuta Ellen Kok organiseerde weer een 'rondwandeling voor nabestaanden'.

De Oekraïense gemeenschap heeft op zondag 4 september in het Amerikaans deel van de tuin een picknick op Oekraïense wijze georganiseerd waaraan circa 125 personen deelnamen, waaronder enkele tientallen Nederlanders.

Collectie

Het historisch hoog aantal zonuren en de droogte in voorjaar en zomer hadden grote impact op mens en natuur. Veel bomen lieten uit zelfbescherming al vroeg hun blad vallen. Wat nog de consequenties zullen zijn van de zorgelijk lage grondwaterstand voor de collectie moet nog blijken. Het bewateren van de jonge aanplant en de treurbeuk was de enige actie die we konden ondernemen.

De treurbeuk (*Fagus sylvatica pendula*), het grootste kroonjuweel in de collectie, liep deze zomer opnieuw grote schade. Zoals eerder in 2017 gebeurde knapte spontaan een grote tak af. Dit kroonjuweel heeft het kennelijk vanwege de ouderdom en droogte vooral aan de oostzijde moeilijk om intact te blijven. Op advies van Herman Wevers van 'Alles over Groenbeheer' is besloten de beuk zijn natuurlijke weg te laten gaan. Takken worden niet gestut maar wel voorzien van een valbeveiliging om reden van de veiligheid van onze bezoekers en vrijwilligers.

Op basis van de inventarisatie in 2021 van alle bomen en struiken is het digitale collectiebestand volledig bijgewerkt. Inmiddels is onze coördinator collectie erin geslaagd om de database van de collectie te voorzien van een gps-ondergrond zodat ook de plaats in de tuin aan elke boom kan worden gekoppeld.

Om alle bomen weer van een goed leesbaar naambordje te voorzien, is afgelopen zomer een industriële printer aangeschaft. Daarmee kunnen vanuit de database prints worden gemaakt voor boombordjes. Deze winter zullen een flink aantal nieuwe bordjes worden gehangen.

Al deze ontwikkelingen betekenen voor het beheer van de collectie echt een flinke stap vooruit.

Aesculus

Het streven om de collectie *Aesculus* (paardenkastanje) compleet te maken, blijkt niet gemakkelijk. We missen de soorten *Aesculus 'wangii'* en *'digitata'*. De laatste soort hadden we al wel in de tuin maar is meerdere keren 'gesneuveld'. Ook de *Aesculus 'parryi'*, een tropische soort met een habitat in moeilijk toegankelijk gebied in Mexico, missen we in de collectie. Behalve dat hier moeilijk is aan te komen, is deze soort hier alleen in een kas te onderhouden. Vooralsnog blijven we streven naar een complete collectie *Aesculus*. Aangezien we slechts één *Aesculus hippocastanum* "wisselink" (witte paardenkastanje) hebben, heeft collectiebeheerder Rick van der Horst, die vaardig kan enten, met hout van deze boom tien enten gemaakt om deze soort in de toekomst veilig te stellen voor de collectie. Helaas gaat na deze droge zomer wellicht slecht één van de tien enten het redden.

De collectie succulenten heeft weinig of geen verandering ondergaan. De leden van Succulentia Nederland, afdeling West-Brabant, beheren en verzorgen deze collectie.

Onderhoud

Het onderhoud aan de paden, altijd een moeizaam en vervelend werk, is een stuk gemakkelijker geworden met de inzet van de infrarood onkruidbrander, die we voor een prikkie konden overnemen van onze 'partner in 't groen' Blom Hoveniers. Het branden van de paden bespaart veel manuren en zweetdruppels. Bijkomend maar belangrijk voordeel is, dat met deze methode de verharding intact blijft waardoor het onkruid sowieso minder kans krijgt. De paden zagen er dit jaar ongekend 'schoon' uit!

De herinrichting van het 'sleutelgat', het meest oostelijk deel van het Pinetum, is afgerond. In januari rooide de firma Weytmans de door de Letterzetter aangetaste sparren. Daarna zijn met

'bloed, zweet en tranen' enkele resterende forse stronken door eigen vrijwilligers los gespit en verwijderd. Inmiddels is dit gebied weer passend bij directe omgeving ingericht. Rest nog de aanplant van een nog te verwerven *Pinus banksiana* en de verplanting van de Himalaya ceder (*Cedrus deodara*), waarmee dit project is afgerond.

Het project 'klimaatlaan' vordert. Op basis van de bevindingen van het grondonderzoek door archeoloog Gijs Nieuwlaat en de bodemdeskundigen van Alles over Groenbeheer zijn de plantstroken in het voorjaar diep geploegd en eind augustus gespit en geëgaliseerd. Met het opbrengen van een schimmeldominante humus is de fase van grondbewerking afgerond. Inmiddels zijn ook de plantplaatsen bepaald en wordt nagedacht over de sortimentskeuze en de onder begroeiing.

Het gebruikelijke onderhoud aan gebouwen en infrastructuur vergt elk jaar weer vele uurtjes van onze vrijwilligers. In het entregebouw kregen de lampen in de hal een grote schoonmaakbeurt. De tafels in de lesruimte en de wanden in de keuken zijn van een nieuw verfje voorzien. In de tuin is straatwerk gemaakt op het Broederpad en langs het pad naar de stenen brug. De loods en de rode brug hebben de nodige likken verf gehad. De Banskloot is aan de zijde van de Ankerstraat waar de sloot ophoudt, voorzien van een stevige beschoeiing. Een mooi staaltje weg- en waterbouwwerk! En dat alles naast de vele kleine, dagelijkse klussen om alles netjes te houden.

Leren

Het is belangrijk om te blijven leren van de tuin en de collectie. Daarvoor hebben we onder meer de maandelijkse themabijeenkomsten van de gidsen, het bezoek aan andere tuinen en de contacten met NVBT tuinen. Maar onze vrijwilligers leren ook veel bij het werk in de tuin. Bezoekers leren ook van de tuin! Vooral als ze zich laten gidsen door een van onze ervaren rondleiders. Zij geven het bezoek aan de tuin meer kleur en diepgang. Dit jaar verzorgden zij 70 rondleidingen. Voor de openbare rondleiding op de 2e zondag van de maand was weinig animo. Het boekje 'Bomen van herinnering' is een nieuwe faciliteit voor onze bezoekers. Daarmee kan men op eigen gelegenheid een bijzondere wandeling door de tuin te maken. Op diverse momenten en plekken wordt de gebruiker gewezen op de specifieke betekenis van bomen en struiken voor rituelen en mythen in geloofsbeleving of op een stukje geschiedenis van de tuin. 'Bomen van herinnering' is gewoon een mooi cadeau bij het 35-jarig bestaan van het Arboretum! De entreerimte, die wekelijks prachtig werd gedecoreerd door onze bloemenclub, is sinds dit voorjaar twee boom-verplant-wagens rijker. De prachtige miniatures zijn geschonken door Ruud de Vos en vervaardigd door Hans Breeveld uit Hendrik Ido Ambacht. Met de toelichting erbij krijg je een precies beeld van hoe vroeger bomen werden verplaatst.

Scholen

Het is belangrijk dat jonge mensen de rijkdom van de bomen- en plantenwereld ervaren. Het schoolbezoek van Markland Oudenbosch en Zevenbergen, Sterrenschool de Schittering, BS Den Otter uit Ridderkerk, Basisschool De Vincent uit Etten leuren we toe. Fijn dat deze scholen het ook belangrijk vinden.

Eind september startte het onderwijsleerproject 'natuuratelier Arboretum Oudenbosch' in de oude schuur, die daarvoor is vrijgemaakt en ingericht. Anneke Wijn, docente op Sterrenschool de Schittering, nam het initiatief in samenwerking met de Stichting Toeval Gezocht. Circa twintig kleuters gaan in de verschillende seizoenen op onderzoek uit in de tuin om zo een band op te bouwen met de levende natuur. In het atelier gaan ze aan de slag met hun vragen, vondsten, ideeën en creativiteit.

Traditiegetrouw namen we weer deel aan monumenten-klassen-dag. Het thema 'giga groen' van de Kinderboekenweek gaf aanleiding om samen met de Bibliotheek Oudenbosch een ontdekkingsstocht door de tuin te organiseren.

De studenten van de Mbo-opleiding 'tree-technician' van Yuverta legden ook dit jaar weer hun proefexamen af in het Arboretum met diverse praktische opdrachten waarvan zij én wij konden leren.

Stichting

De jaarvergadering 2022 van stichting Arboretum Oudenbosch vond voor het eerst sinds maart 2019 weer fysiek plaats. Tijdens de vergadering is met mooie woorden, dank en applaus stil gestaan bij het stapje terug van Yvonne en Frank van Andel voor wat betreft collectiebeheer en bij het afscheid van Pierre Pellenaars die vijftien jaar lang penningmeester was.

Op dit moment tellen we 37 sponsors en partners, 920 begunstigers en 75 vrijwilligers. Het natuurlijk verloop in het vrijwilligersteam overtrof dit jaar het aantal nieuwe aanmeldingen.

Vrijwilligster van het eerste uur Corry van Rooijen, echtgenote van tuinontwerper Anton van Rooijen overleed in september. Zij liet ons haar prachtig archief na.

Het bestuur vond versterking in de persoon van Laurant Willemse. Hij zal zich inwerken in de portefeuille 'tuin en gebouwen & infrastructuur'. Omwille van de continuïteit zoeken we naar verdere versterking.

Financieel hadden we enkele bijzondere meevallers. Naast de vaste bijdrage schonk de gemeente Halderberge ons een 'Corona-compensatie' van 7.500 euro. In juni werden we verrast met een anonieme gift van 250 euro uit een nalatenschap.

Vanuit het idee 'samen zijn we sterker' onderhouden we de samenwerking met Visit Halderberge, Visit Brabant, Alles over Groenbeheer, Saver, Kluswijs, Blom Hoveniers, de NVBT -tuinen, de gemeente Halderberge, partners in het religieus erfgoed en niet te vergeten onze eigen begeleidingscommissie onder leiding van landschapsarchitect Jos van den Lindenloof. Hun steun bij de promotie, het onderhoud en de ontwikkeling van de tuin en de collectie zouden we niet willen missen.

Promotie

De Aesculus is een pronkstukje waarmee Arboretum Oudenbosch super goed voor de dag komt. Dat de redactie met al hun voorgangers bij elkaar al zeventig edities uitbrachten, is een geweldige prestatie. Chapeau!

Gratis publiciteit kregen we met de uitzending op SBS-6 van een aflevering van 'de grote tuinverbouwing' met opnamen in het Arboretum. De ANWB nam het Arboretum mee in een online artikel in het kader van 'eropuit/dagje-uit' waarin de elf mooiste botanische tuinen van Nederland worden uitgelicht. Mooi dat wij erbij staan.

Zelf promoten we de tuin via een business abonnement bij Visit Brabant en via onze persberichten en advertenties. Met regelmaat krijgen we aandacht in de Bode en BNdeStem. De Nieuwsflitsen zorgden voor de interne informatievoorziening al gebeurt dat ook in de ontmoeting aan de koffietafel tijdens de werkochtenden.

Sinds dit voorjaar is er een digitaal informatiebord in de entreeruimte met bezoekersinformatie over de tuin, de evenementen en over onze partners in het religieus erfgoed.

Dank

Het lustrumjaar overziend mogen stellen dat stichting Arboretum Oudenbosch een gezond bestaan leidt. Dank aan iedereen die zich daarvoor inzet.

Het bestuur.